

Amsterdam, 10 juni 2021

Geachte cultuurwoordvoerders,

Precies een jaar geleden deed de Taskforce culturele en creatieve sector aan u een oproep tot en een voorstel voor een herstelplan. De Volkskrant kopte: "Zonder herstelplan dreigt lange sterfscène voor cultuur". Door vereende krachten van uw Kamer, de minister en het kabinet is zo'n scène ons tot nu toe bespaard gebleven. Maar we zijn er nog niet. De weg naar een veerkrachtige, gezonde culturele en creatieve sector, waar het publiek ten volle van kan genieten, zal langs twee sporen moeten lopen: noodsteun en herstelmaatregelen voor de kortere en langere termijn.

Ter voorbereiding op het Wetgevingsoverleg Cultuur en corona dat u aanstaande maandag 14 juni in de Tweede Kamer zult voeren, gaan wij hierbij in op deze genoemde sporen. Wij sluiten daarbij in grote lijnen aan bij het recent verschenen advies "Sterker uit Corona" van de Raad voor Cultuur.

I. NOODSTEUN

Het kabinet erkent dat de culturele en creatieve sector zwaar is getroffen en verstrekt specifieke noodsteun voor het derde kwartaal van 2021 aan de sector en aan medeoverheden (zie de brief van het kabinet van 27 mei jl. en de brief van de minister van OCW van 7 juni jl.). Wij kunnen, naast de kritische geluiden die ook klinken, niet genoeg benadrukken hoe dankbaar de sector daarvoor is en hoe urgent en noodzakelijk steun ook in het derde en vierde kwartaal van 2021 zal zijn. De taskforce heeft voor 2021 alleen al een gemis aan publieksinkomsten becijferd van € 2,7 miljard. Voor de tweede helft van 2021 is dit omzetverlies, rekening houdend met heropening, € 787 miljoen.

Urgente aandachtspunten

- Zekerheid over steun ook voor het derde en vierde kwartaal van 2021. Door culturele organisaties duidelijkheid en financiële grond onder de voeten te geven, zullen zij zich gesterkt voelen om meer te investeren in (risicovolle) culturele producties, opdrachten en programmering. Wij benadrukken dat ook bij positieve ontwikkelingen omtrent besmettingsniveau en aanpassing van de routekaart naar eerdere heropening de culturele en creatieve sector noodsteun nodig heeft. Het zal tijd en extra investeringen kosten, om het inkomstenniveau van voor de crisis te kunnen bereiken. Zelfs bij gedeeltelijke of volledige opening zal het tijd en geld kosten om een volwaardig aanbod neer te zetten en om voldoende publiek te bereiken, teneinde weer minimaal kostendekkend te kunnen functioneren. Delen van de sector zijn ook sterk afhankelijk van internationaal toerisme en/of optredens in het buitenland, die nu stilliggen.
- Hard getroffen zijn de werkenden: zzp'ers, flexwerkers en makers, die de kern van de werkgelegenheid in de sector vormen en een cruciale schakel in de productieketens. Het rapport "Ongelijk getroffen, ongelijk gesteund" van de Boekmanstichting bevestigt dit. Alle goede intenties van het kabinet ten spijt bereiken de generieke steunmaatregelen deze creatieve professionals onvoldoende. Fair chain en fair share met betrekking tot de noodsteun moeten in de keten worden besproken. Wij vragen de Tweede Kamer erop toe te zien dat zoveel mogelijk middelen uit de noodsteun in de keten ten goede komen aan de zzp'ers.

- Eveneens onvoldoende ondersteund zijn de vrije producenten en niet-gesubsidieerde (podium)kunstenaars, makers, theaters en podia. Het is zeer teleurstellend dat de middelen die zijn overgebleven uit de regeling voor Vrije Producenten niet aangewend mogen worden voor een garantiefonds voor aankomend seizoen, en dat andere onderzochte oplossingsrichtingen tot op heden geen perspectief bieden. De realiteit is dat vanwege de huidige maatregelen deze genoemde groep de komende maanden nog geconfronteerd wordt met een zaalbezetting die lager is dan het break-even punt. Dit betekent dat ondernemersrisico's voor deze groep te hoog zijn. Wij vragen de Tweede Kamer om extra aandacht en oplossingen voor deze problematiek.
- Ook de poppodia (€ -19,7 miljoen) en niet-gesubsidieerde popfestivals blijven opereren in de donkerrode cijfers. De eerdergenoemde rapportage van de Boekmanstichting concludeert dat deze deelsector veruit het hardst is getroffen. Organisaties in de popsector zijn het meest afhankelijk van hun eigen inkomsten (publieksinkomsten namen af met 98%) en ontvangen in verhouding tot hun verlies van eigen inkomsten weinig specifieke coronasteun. Deze sector verdient in het nieuwe steunpakket een beter passende ondersteuning. Aangezien de makers in deze sector nauwelijks of niet gesubsidieerd zijn, verdienen zij hun geld door op te treden op dit circuit. Daarnaast is meer dan de helft van het aanbod internationaal. Deze artiesten zullen niet allemaal direct gaan toeren en reizen. Robuuste programmeringsregelingen zouden helpen.
- Opengestelde monumenten zijn grotendeels afhankelijk van inkomsten binnen het seizoen april - september. Zet een deel van de in de Opengestelde Monumentenlening (OML) nog beschikbare middelen in voor eenmalige subsidies, ten behoeve van publieksvergroting door (toegankelijk maken van) Restauratie, Educatie, Presentatie en Podium (REPP).
- De taskforce waardeert het dat het kabinet opnieuw in het derde kwartaal van 2021 middelen beschikbaar stelt voor de instandhouding van regionale en lokale infrastructuur en voor compensatie voor inkomstenderving bij medeoverheden, ter hoogte van € 51,5 miljoen. Dit is een welkome aanvulling op eerdere steun aan gemeenten van € 150 miljoen in de eerste helft van 2021 en € 60 miljoen voor lokale cultuur en buurt- en dorpshuizen. Wij vragen dringend aan het kabinet erop toe te zien dat deze steun niet verdwijnt in de algemene middelen van gemeenten, maar wordt besteed ten gunste van de lokale culturele en creatieve sector.

II. HERSTEL EN TRANSITIE

Een belangrijke opgave van het nieuwe kabinet en deze Tweede Kamer is om herstel van de samenleving te bevorderen. Hier liggen grote uitdagingen en kansen, ook voor de culturele en creatieve sector. Investeren in herstel van deze sector is ook investeren in de maatschappelijke opgaven waar we als samenleving voor staan. Daarom pleiten wij ervoor om de culturele en creatieve sector wezenlijk onderdeel uit te laten maken van het herstelplan. Stevig, duurzaam en integraal cultuur- en mediabeleid, met bijzondere aandacht voor cultuureducatie en *fair practice*, zijn cruciaal voor de toekomst van Nederland. De Raad voor Cultuur heeft dit vertaald naar een goed onderbouwde Investeringsagenda.

Het plan ligt er: de New Creative Deal. We bepleiten daarin een transitie naar een wendbare en weerbare culturele en creatieve sector om deze in staat te stellen duurzaam bij te dragen aan de weg uit de crisis; als bindmiddel, als banenmotor en als bron van verbeeldingskracht, creativiteit en ondernemerschap om de grote maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. Of het nu gaat om een nieuwe bestuurscultuur of de groeiende scheidslijnen in de samenleving, cultuur zorgt dat we uitstijgen boven het alledaagse, met een andere blik kunnen kijken en met creatieve oplossingen komen.

Korte en middellange termijn

Voor de korte en middellange termijn wijst de taskforce op enkele punten die het herstel van de culturele en creatieve sector in een stroomversnelling kunnen brengen. Aandacht voor deze punten is een katalysator voor herstel op de lange termijn.

Naast de noodsteun zijn aanvullende maatregelen nodig om producenten, makers en culturele instellingen in staat te stellen opnieuw aan de slag te kunnen en zich voor te bereiden op de toekomst. Wij denken daarbij aan de volgende maatregelen:

Versterking arbeidsmarkt

- Professionalisering en (leer)ontwikkeling van werkenden in de sector. Juist in deze sector is vernieuwen en innoveren van belang. Vanwege het hoge aantal zelfstandigen ontbreekt het vaak aan Opleidings- & Ontwikkelingsfondsen (O&O fondsen) en opleidingsbudgetten. In het kader van *Leven Lang Leren* dient door de overheid en de sector zelf duurzaam geïnvesteerd te worden in professionaliseringsbudgetten. Verlengen van de huidige 2/3 co-financieringsregeling Werktuig PPO na 1 juli a.s. ligt dan ook voor de hand.
- Een eenmalige compensatie voor kleine ondernemers uit de culturele en creatieve sector om zzp'ers te herkapitaliseren, zoals ook het Centraal Planbureau bepleit. Een eenmalig bedrag van € 5.000 voor alle creatieve professionals met tenminste 30% omzetverlies en geen recht op TVL, zoals voorgesteld door de Creatieve Coalitie, ondersteunen wij.

Herstel van de markt

- Om het vertrouwen terug te winnen van het publiek (inclusief buitenlandse toeristen), maar ook van kunst- en cultuurbeoefenaars, zijn campagnes nodig.
- Verleng het programma *Actieplan Cultuur* van de NPO in het vierde kwartaal van 2021 en maak deze verbreding van cultuurbereik structureel en zet daarbij nóg meer in op duurzame en cross-disciplinaire samenwerking.
- Heb aandacht voor de generaties die afstuderen in de kunsten vlak voor, tijdens of vlak na de coronacrisis. Deze generatie dreigt een achterstand op te lopen, omdat er geen praktijkervaring opgedaan kon worden. Speel- en presentatieplekken zijn schaars door de doorgeschoven producties van anderhalf jaar. Aandacht voor tijdelijke en nieuwe presentatievormen is nodig zodat er niet een generatie aan talent verloren gaat.
- Een snelle opstart is afhankelijk van garanties die producenten krijgen om hun risico's af te dekken. Een duurzame Garantieregeling pandemie voor AV/filmproducties is daarvoor van groot belang. Hiervoor is een garantiebedrag van € 20 miljoen nodig. Voor festivals is verlenging van de garantieregeling met minimaal één jaar nodig.
- Maatwerk voor vrije producenten en niet-gesubsidieerde (podium)kunstenaars, makers, theaters en podia in de meest uiteenlopende culturele en creatieve sectoren, die slechts in beperkte mate gebruik kunnen maken van de generieke steunmaatregelen. Dit terwijl dezelfde factoren van invloed zijn op hun bedrijfsvoering als bij structureel gesubsidieerde instellingen, zoals seizoenswerking, noodzakelijke afschrijvingen en nood aan herkapitalisering bij opstart. Ook deze groep zou aanspraak moeten kunnen maken op de middelen die hiervoor beschikbaar zijn, bijvoorbeeld door verduurzaming van de middelen voor de Cultuur Opstart Lening en de Cultuur Vermogen Lening.
- Nederland moet aantrekkelijk blijven voor buitenlandse artiesten. Voorkom extra administratieve last en duurdere tickets door de plannen af te wenden om de belastingheffing op buitenlandse artiesten opnieuw in te voeren. Stimuleer de mogelijkheden voor Nederlandse artiesten om in het buitenland op te treden.

- Creëer een revolverend fonds t.w.v. € 20 miljoen voor de niet-gesubsidieerde producenten van podiumkunsten zodat zij ruimer kunnen investeren in nieuwe producties, die bij succes terug kunnen vloeien.
- Creëer een investeringsfonds in nieuwe mediale presentatievormen, zodat culturele instellingen zich kunnen bekwamen en equiperen om een volwaardig online aanbod te kunnen gaan bieden, goed voor een ruimere toegankelijkheid en breder bereik. Belast online aanbod met het lage BTW-tarief.
- Verruim de mogelijkheden om topstukken te tonen aan het publiek (indemniteitsregeling). De vraag van musea naar een garantstelling door de overheid voor buitenlandse topstukken is fors gestegen, zo blijkt uit de gegevens van musea. Waar de indemniteitsregeling van de overheid voor maximaal € 300 miljoen aan te verzekeren waarde van collectiestukken garant wil staan - en maximaal 30 procent per collectieobject of tentoonstelling - is de vraag naar garantstelling voor 2021 en 2022 al gestegen tot tussen de € 400 en € 450 miljoen. Nu het publiek nog sterk beperkt is in haar reismogelijkheden, is de vraag aan de overheid om het indemniteitsplafond langjarig te verhogen om musea in staat te stellen buitenlandse topstukken naar Nederland te blijven halen, om het publiek te verrijken met nieuwe verhalen en perspectieven. Als de Rijksoverheid volledig garant zou staan door het plafond uit de indemniteitsregeling te halen, dan zouden musea jaarlijks € 2 miljoen kunnen besparen aan verzekeringskosten.
- Verleng de coulancemaatregelen die nu gelden voor gesubsidieerde instellingen, ook voor het volgende seizoen en pas waar nodig regelingen aan.
- Een persoonlijk cultuurbudget voor de jeugd om de eigen activiteiten te kunnen kiezen. Cultuurdeelname is al ruim een jaar zwaar bemoeilijkt of onmogelijk geweest door corona. Dit geldt vooral voor activiteiten in groepsverband. Cultuurdeelname is belangrijk voor kinderen en jongeren: ze ontwikkelen zich, leren zich uiten, ontmoeten elkaar. De sociale en persoonlijke waarde van deze activiteiten zijn groot. Na corona willen we dat die waarde (weer) optimaal vorm krijgt. Tegelijkertijd weten we dat er een risico is dat de drempels hoger zijn geworden: meer gezinnen met een minimuminkomen, voorzieningen die onder druk staan en dergelijke.

Langere termijn

Op 20 mei jl. heeft Kunsten '92 mede namens de Federatie Creatieve Industrie de (ook reeds op pagina 2 van deze brief vermelde) *New Creative Deal* aan mogen bieden aan Informatuur Mariëtte Hamer: een plan voor de toekomst, gericht op een samenleving die nood heeft aan nieuwe perspectieven en die in staat is de grote opgaven waar onze samenleving voor staat het hoofd te bieden.

Samen met de Raad voor Cultuur hebben wij bij de Informatuur tevens de volgende noodzakelijke randvoorwaarden voor een transitie naar een wendbare en weerbare sector naar voren gebracht:

- Fair practice, diversiteit en inclusie en good governance zijn blijvend van belang en dienen verder in het beleid te worden doorgerekend, gefinancierd én duurzaam verankerd.
- Eén samenhangende visie op de culturele en creatieve sector, inclusief media.
- Rust en ruimte. Daarom: verlenging van de cultuurnotaperiode en verlenging van coulance.
- Een structurele investering van € 500 miljoen extra per jaar in de culturele en creatieve sector.
- Wettelijke verankering van het recht op cultuur(educatie) in de eigen omgeving.
- Een stimuleringsmaatregel (zoals een investeringsverplichting) voor streamingdiensten en -platforms t.b.v. de financiering en zichtbaarheid van nieuwe culturele audiovisuele producties van eigen bodem.

Wij doen een dringend beroep op de Tweede Kamer om er zorg voor te dragen dat deze randvoorwaarden worden opgenomen in het regeerakkoord, opdat wij over enkele jaren kunnen vaststellen dat de samenleving lessen heeft getrokken uit de geschiedenis. Dan kan de herwaardering van kunst en cultuur zijn vruchten afwerpen en kan de samenleving zo goed mogelijk profiteren van de creatieve en innovatieve kracht van deze sector en alle mensen die daarin werkzaam zijn.

Graag zijn wij bereid om hierover verder met u in gesprek te gaan in de komende periode.

Met vriendelijke groet,

Namens de taskforce culturele en creatieve sector

Jan Zoet, voorzitter Kunsten '92

De Taskforce culturele en creatieve sector is een samenwerkingsverband van ruim 100 branche-, beroeps- en belangenorganisaties. Doel van de taskforce is om door gezamenlijke analyses, informatie-uitwisseling en afstemming de Coronacrisis het hoofd te bieden.

Deelnemende koepels: Kunsten '92 is de belangenorganisatie voor de hele kunst-, cultuur, erfgoed- en creatieve sector, met 370 leden uit alle disciplines. Federatie Creatieve Industrie is de belangenbehartiger voor de creatieve industrie (BNA, BNO, DGA, DDD, MODINT, Buma/Stemra, NAPA, NCP, Dupho). De Popcoalitie, de Federatie Auteursrechtbelangen en VVEM zijn aangesloten bij de taskforce. De Federatie Cultuur bundelt de branche- en werkgeversverenigingen in onder meer de podiumkunsten, musea, bibliotheken, centra voor de kunsten, concertzalen, theaters, poppodia en orkesten. Het Erfgoedplatform verenigt een groot aantal organisaties die staan voor de belangen van roerend, onroerend, materieel en immaterieel erfgoed. De Creatieve Coalitie verenigt 43 belangen- en beroepsverenigingen van individuele makers en vertegenwoordigt > 50.000 creatieve professionals.

Aan de taskforce zijn ook toegevoegd de VVTP (Vereniging Vrije Theater Producenten), de VVEM (Vereniging van Evenementenmakers), NAPA (audiovisuele producenten), de Federatie Auteursrechtbelangen, De Zaak Nu, ENCORE, Platform ACCT en de Popcoalitie. In de Taskforce culturele en creatieve sector is ook vertegenwoordigd de Alliantie van Evenementenbouwers. Omgekeerd neemt de taskforce deel aan deze evenementenalliantie.